

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curix forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

XXIX. De Congregatione Visitationis Carceratorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

gatione solute sunt, cum solita cautione de restituendo prioribus, & potioribus; Ideoque ista Congregatio, quamvis more aliarum cardinalitiarum, summarie, simpliciter, & de facto, more Principis potius quam Judicis procedat, absque necessitate servandi telam seu ordinem judicarium, cui iudices subjacent eodem in de feud. disc. 95. Attamen speciem Tribunalis contentiosi, & judicialis præ se ferre videtur cum proprio, ac particularem habet Notarium, ac sententias proferat, seu causas in forma judicialia disputet, ut latius in dicta sua peculiari sede.

Non habet autem diem certam ac determinatam, sed arbitrio Thesaurarii pro negotiorum urgentia convocari solet; Pro ordinaria verò seu frequentiori praxi habetur in die Martis.

Coram eodem Thesaurario, & in eius domo alia, pro negotiorum contingentia, haberi solet similitudinaria Congregatio, pariter constituta ex aliquibus Camera Clericis, & ex præfatis Advocato & Commissario Camera, nec non ex duobus eiusdem Camera ratiocinatoribus, qui vulgò Computista nuncupantur; Non tamen in ea intervenit præfatus Thesaurarii Auditor; Atque ad instar præfatarum aliarum Congregationum Montium, & Baronum in forma contentiosa, & contradictoria cum Advocatis, & Procuratoribus disputantur puncti, seu quæstiones cadentes in revisione ac solidatione computorum inter ministros camerales, & appaltatores sive administratores dohanarum, & gabellarum, aliorumque jurium, & appaltuum cameralium, super aliquibus partitis dari vel accepti; Frequentius verò super defalchis vel remissionibus, aut refectionibus, quæ pro appaltatorum stylo protendi solent; Sive super rationibus, quas reddunt Nuntii, & Collectores Apostolici, ac etiam ipsemet Thesaurarius generalis, sive Depositarius generalis Camera, juxta plures quæstiones, quæ habentur in regalium vel jurisdictionalium sedibus, *sub tit. de Regal. & tit. de jurisd. pluries.*

Ab huius verò Congregationis computorum resolutionibus appellationes interponuntur ad Cameram, tanquam à sententis vel decretis Thesaurarii iudicis primæ instantiæ, adeo ut ad instar enunciata Congregationis Montium Congregatio personam Assessoris vel Consultoris Thesaurarii illa gerere videatur; Hæc autem appellatio non datur à resolutionibus Congregationis Baronum, adversus quas alter non superest recursus, nisi ad Signaturam Papæ, seu Gratiæ.

DISCURSVS XXIX.

De Congregatione Visitationis Carceratorum.

SUMMARIVM.

- 1 DE visitatione generali, quæ gratiosa dicitur carcerum, quando fiat.
- 2 Quinam interveniant in visitatione carcerum Gubernatoris.
- 3 Et qui in illa carcerum Capitolii.
- 4 Quod agatur in hac visitatione quoad carceratos criminales.

5 De charitate erga debitores carceratos, & de eiusdem charitatis abusu.

6 De visitatione ordinaria, & continua in qualibet hebdomada.

7 De inconvenientibus, quæ resultant in popularibus ob securitatem, quæ illis datur à privata punitione.

8 Quod expediret punire in corpore aliquos debitores decoctos, & aliquando etiam aliquos creditores fraudulentos.

9 De alimentis quæ per creditorem præstanda sunt debitori carcerato.

10 Quid in Hebræis.

11 De aliis ad materiam pertinentibus remissivè.

BIs in anno, imminetibus solemnitatibus, Nativitatis, & Resurrectionis Domini Nostri JESU Christi, habetur visitatio generalis, quæ Gratiola dicitur, illorum carcerum magis generalium, quæ esse solent communes omnibus Tribunalibus, sed pro majori contingentia dicuntur Gubernatoris; ac priusquam fieret transportatio ad locum, in quo nunc extant in via Julia, conspicio ad edificio constructo de mandato Innocentii X. dicebantur Turris novæ, sub cuius vocabulo apud antiquiores Criminalistas, vel Practicos eorum mentio habetur; Ac etiam aliorum carcerum existentium in Capitolio; Atque in istis Congregationibus generalibus gratiosis; quatenus pertinet ad dictos carceres magis communes & generales Gubernatoris, in quibus detineri solent illi, qui pro causis criminalibus, vel civilibus carcerantur de mandato Auditoris Camera, aliorumque Judicum, & Tribunalium, interveniunt, istam Congregationem constituentes; Gubernator Urbis; Auditor Camera; Præses carcerum, qui est unus ex Clericis Camera, juxta distinctionem officiorum, quæ præfato Tribunali Camera incumbunt, ut inferius de ipso agendo advertitur; *infra disc. 33.* Nec non Advocatus fisci, & procurator generalis fisci; Duo ex Locum tenentibus criminalibus Gubernatoris, Locum tenens Criminalis Auditoris Camera; Advocatus Pauperum; & duo Procuratores pauperum, unus scilicet deputatus à Papa, & alter à Congregatione Charitatis; Visitator carcerum secretorum; Commissarius remigum; Locum tenens criminalis Vicarii; Ac etiam interveniunt duo Prælati, qui sunt Præfati duarum piarum Congregationum, quæ vacanti huic pio operi protectionis, ac subventionis, & liberationis carceratorum, Congregationis scilicet, quæ dicitur charitatis; & alterius, quæ dicitur Pietatis carceratorum; Cumque munus Procuratoris pauperum ex nimia charitate plurium annorum spatio exercuisset Scannarola; Auctor operis, cuius titulus est de visitatione carceratorum, isque ad Episcopatum Sydoniensem in partibus, atque majora curiæ munia promotus fuisset; Adhuc tamen, ex nimia charitate eo id efflagitante, donec vixit; ex Pontificis mandato, in his Congregationibus, quinimò in visitatione currenti, seu ordinaria cuilibet hebdomadæ interveniebat, atque in dicto munere Procuratoris pauperum deputari curavit eius alumnus Zuffum auctorem operis de legitimat. process. qui sui magistris in charitate, & diligentia imitator fuit.

In visitatione autem carcerum Capitolii, interveniunt plures ex prædictis personis, quæ sedentes ab uno latere, unum corpus seu unam classem constituunt, nempe; Præses carcerum; Ducti duo Prælati Charitatis, & Pietatis; Advocatus pauperum; Advocatus fisci; Procurator fiscalis generalis; Et ducti duo Procuratores pauperum; Non intervenit autem *C. infra disc. 33.* ob quaestionem præcedentem cum Senatore, sive ex alia causa, bene tamen intervenit eius Auditor; Ab altero vero latere sedent personæ constituentes ipsorum Capitolinum, seu representantes Populum, nempe; Senator Urbis; Tres Conservatores; Duo Collaterales; Judex criminalis; Procurator fiscalis Capitolii; Et præfati Commissarii carcerum, & remigum; Omnibus vero in capite præest Gubernator Urbis in figura potius Vicecamerarii, hunc ordinem visitationis utriusque generis carcerum describit Scannarola de visit. carcer. pag. 78.

In his visitationibus generalibus gratiosis, aliqui carcerati criminales, quibus non obstat Pars offensæ, pro delictis non gravibus & exceptis, solent relaxari seu liberari Civilibus autem aliquæ majores sunt habilitates, quæ ut infra, in visitatione ordinaria, & currenti fieri solent; Notabilis vero liberatio sequitur, ob eximiam charitatem, quam respectivè adhibent dictæ piæ Confraternitates, concordando creditores, eisque de proprio solvendo debitum usque ad limites certæ summæ; Istaque charitas ex alias insinuata propositione, quod in hoc Mundo, non datur bonum sine corruptione, aniam præbet fraudibus, & occultis furtis, quæ pro meo seculo severe puniri deberent, quod scilicet aliqui perditii homines, collusive se fingunt debitores, & creditores respectivè, atque circa tempora huic visitationi proxima, affectatur carceratio, ut ita ea pecunia extorqueatur; Et quamvis plures adhibita sint, prudentes ac salutare provisiones, exactæque fiant diligentia per pios sodales, ut huiusmodi fraudibus occurratur, non tamen omnibus, ac omninò occurrere potest pro humane conditionis qualitate; Atque respectu carceratorum criminalium; Si sunt jam condemnati ad triremes, fit transmissio, & consignantur præfato Commissario remigum; Et quoad alios, demandatur iudicibus expeditio; Sive in eadem Congregatione deciduntur illa incidentia, quæ eandem expeditionem impediunt, aliæque oportuna sunt provisiones, cum nimia vigilantia, ut carceratorum oppressionibus ac injuriis vel fraudibus occurratur.

Ultra istas visitationes generales; Adest alia visitatio continua in qualibet hebdomada, quæ in die Jovis de mane, vel in casu impedimenti, post prandium fit per Gubernatorem, & per Præsidentem carcerum, & alios ex præmissis defensoribus; Istaque visitatio ordinaria, magis privata, prodest quidem respectu carceratorum criminalium, qui ob causas non adeo graves, vel quia processus sint jam compilati, detineantur publicè cum aliis, ut vulgo dicitur *alla larga*, pro eorum expeditione; Atque plures tunc summarie expediuntur cum exilio ab Urbe, vel respectivè à statu ecclesiastico intra certum horarum, vel dierum terminum, aliave impedimenta tolluntur, quæ expeditionem impediunt; Quo vero ad illos carceratos pro causis gravioribus, qui adhuc detineantur in secreta, eorum visitatio fit semel in mense.

Card. de Luca, Relatio Curie Romane.

Major verò occupatio, seu visitationis effectus consistit in carceratis pro debitis, quoniam, cum (ut præmissum est) non detur bonum sine aliqua parte mali, ob vigilantiam Papæ, eiusque officialium, super exacta administratione justitiæ, à maximo ad minimum, adeo ut non detur facultas potentibus, sibi ipsis jus dicendi cum privata auctoritate, cum minus potentibus; unde propterea in eodem catino comedunt, vel bibunt, ignis & lupus, producit malum petulantia, & fraudum, quæ committuntur per plebeos, aliosque perfidos homines, qui habentes genium ad furta & ad rapinas, ut cum eis vitiosam ac turpem vitam ducere valeant, territi tamen à rigorosa justitia, ita student truffis, contrahendo debita, ad quorum solutionem se agnoscunt non idoneos; Ideoque ut aliàs advertitur, pro meo seculo, seu verius juxta illud juris, & præsertim Constitutionis B. Pii V. contra decoctores, pro bono Republicæ gubernio, oportuna esset quandoque, ad aliorum terrorem, aliquos ex his debitoribus pro malitiæ qualitate præsertim recidivos, furcis vel triremibus tradere; Et quandoque etiam idem praticari cum illis creditoribus, qui cum stochis, & civantiis à filiis-familias, & in expertis, vel prodigæ naturæ adolescentibus magnas extorquent obligationes; Eis etiam conjungendo aliquos ex illis Notariis, & proxenetis, qui sunt huiusmodi implicitorum furtorum mediatores & operarii.

Confovet quoque huiusmodi truffas & fraudes, nimium benigna Romana Curie praxis, pietati quidem, ac etiam juris intentioni innixa, non tamen adeo de facili, ac generaliter praticanda, utpote aliquorum malorum productiva, super suppeditatione scilicet alimentorum facienda per creditores carceratis debitoribus, qui propterea libenter eam hilarem vitam cum aliis eiusdem generis sociis, ibi creditorum expensis ducunt, atque semel liberati, student alia debita contrahere, ut idem sequatur; unde propterea creditores duplex sentiunt damnum, duplicemque jacturam; Et per consequens quando agatur de debitis, in quibus creditor in bona fide sit, & excusabilis cum huiusmodi debitoribus, quos aliqua insperata infortunia non exculant, sanctius esset praticare aliquarum nationum antiquos rigores, qui apud Historicos leguntur, sive juris communis axioma, quod qui non habet in are, luat in corpore.

Cumque eadem Curie benignitas, ex eo proveniens, quod à Prælati & viris ecclesiasticis constituta sit, determinaverit, ut eadem alimentorum obligatio Christianis creditoribus incumberet erga debitores Hebræos, quasi quod isti dicantur cives, & de populo, atque potiri debeant privilegiis, ac favoribus per leges vel stylos inductis, quamvis æquitatis motivum habeant; *in de servit. disc. 70.* Atque Urbanus VIII. incongruum reputaret; ideoque ipsorum Hebræorum Universitatem ad hoc onus obligaverit; *in de usur. disc. 6.* Hinc proinde sunt frequentes fraudes, & collusiones, ob quas Christiani creditores potius severe puniri deberent, quoniam præsertim fundarii mercatores, illis Hebræis, quos sciunt pauperes ac minus idoneos, pro alterato pretio, credunt mercem à veritate vel à tincis attritas, sub hac specie, buod Universitas, ne alimentorum sumptum patiat, quandoque magis expedire

Expedire putant debitum solvere, vel aliàs cum creditore se concordare.

¶ I Frequentes autem oriri solent controversiæ jurisdictionales; Vel principaliter pro majori competentia fori, Vel incidenter pro validitate actorum & præsertim executionum, & subhaftationum, inter dictum Præsidentem carcerum, & Judices ordinarios, à quibus relaxata fuerint mandata, quorum vigore carceratio sequuta sit, aliaque incidentia resultant, super quibus, magis verò, ac potissimum pro causis criminalibus, de quibus meum non est agere, utpotè extra propriam spheram, amplum edidit volumen supra enunciatus Scannarola, cui titulus est de visitatione carceratorum, ubi de plerisque videri poterit, ad hanc materiam visitationis carcerum spectantibus, & de quibus raro qualificatis Advocatis in Curia agere occasio suppedit, cum sint negotia Curialium spheræ minoris ac diversæ.

DISCURSVS XXX.

De Tribunali Signaturæ Papæ, quæ Gratiæ dicitur.

S V M M A R I V M.

- 1 DE antiquo statu Signaturæ.
- 2 Quot & quales erant Referendarii.
- 3 De antiquis eorum prærogativis.
- 4 Quod esset munus lucrosum.
- 5 Quid contineat Signaturæ gratiæ.
- 6 Quando fiat, & cum quorum Cardinalium interventu, & quomodo.
- 7 Quinam Prælati, & Officiales interveniunt.
- 8 Quomodo commissiones proponantur.
- 9 Quomodo votentur, & quando.
- 10 An, & qui loquantur ultra votantes.
- 11 Quot commissiones in totum proponantur.
- 12 De commissione appellatione remota.
- 13 Ex qua causa id concedatur.
- 14 Clausula appellatione remota intelligitur de frivola.
- 15 De cumulatione petitori cum possessorio.
- 16 De commissione pro rejectione attentatorum.
- 17 De aperitione oris.
- 18 De eodem, & de duplici specie.
- 19 De sanatione censuum.
- 20 De sanatione aliquorum defectuum, & quando intret.
- 21 De sanatione defectuum judicialium, & præsertim citationis.
- 22 De restitutione in integrum adversus rem judicatam.
- 23 De questionibus competentie fori, & de aliis ad hanc Signaturam.

- 24 Papæ declarationi in signatura defertur.
- 25 De causis appellationum à Consilio Religionis Hierosolymitana.
- 26 Quare istæ commissiones non signentur nisi per signaturam gratiæ.
- 27 Declaratur, in quibus causis id procedat.
- 28 De recurso ad signaturam, & concessione super sefforæ.
- 29 De modo informandi signaturam gratiæ & Papam.
- 30 Adversus resolutiones non solet dari nova audientia.
- 31 De commissionibus gratiosis.
- 32 De commissionibus, quæ signantur in Camera.
- 33 De modo rescribendi Iudici cum clausula arbitrio.
- 34 Quid id operetur.
- 35 De differentia inter rescripta Signaturæ gratiæ, & justitiæ.
- 36 Quod sit opportunum habere frequenter signaturam, & de ratione.
- 37 De Præsente huius Signaturæ.
- 38 In quibus signatura Gratiæ se non ingerat.

Nimium longa, & inutilis digressio esset, recensere Tribunalium utriusque Signaturæ introductionem, ac distinctionem, earumque antiquum stylum, seu praxim valde diversam, dum ex supra insinuat, præsertim agendo de Datario, & Dataria, quam plura negotia gratiosa, vel quæ alias per organum Datarie, cum supplicationibus Papæ manu signatis nunc expediuntur; Immo & quam plura alia ad regimen temporale pertinentia, quæ per organum Thesaurarii generalis, vel aliorum officialium explicantur, cum chirographis Papæ manu signatis, cadebant sub hoc genere Signaturæ præsertim Gratiæ; Etiam ea, quæ explicantur in Consistorio per organum, seu ministerium Vicecancellarii.

Minusque habebatur usus simplicium Referendariorum in tam copioso & effernato numero Prælatorum cuiuscumque generis personarum, ut de presenti, fortè sub alicuius reformationis necessitate habetur, adeo ut status prælatitius quodammodo vilescere incipiat, & cum ea contradictione inter Prælatos votantes, & alios, qui ad differentiam dicuntur simplices Referendarii, quoniam aderant solum illi, qui gerebant eas partes, quas hodie gerunt votantes in quodam præfinito, nimiumque moderato numero, qui neque ad hodiernum solum votantium ascendebat; Atque hinc sequebatur, quod in magna erat existimatione, magnisque potiebantur præ eminentiis, & prærogativis, etiam supra Prothonotarios, ac Rotæ Auditores, & Camera Clericos; Et merito quidem, cum essent Papæ collaterales, ac immediati Consiliarii.

Item antiqui Scriptores præsupponunt, quod hoc munus notabilia præ se ferret emolumenta, licita & publica, ultra alia considerabilia, quæ producebant munera, quæ utpotè in esculentis & poculentis consistencia, licita reputabantur; *Gomes in compend. utriusque Signaturæ post quæst. 16. in regul. de non judican.*